

skulde yde; men jeg vil gjerne tro, at der har været nogen Sentimentalitet tilstede fra deres Side, som skulde nyde, idet det ikke altid har været egentlig paa Grund af Trangen til at faae Tienderne leverede, altsaa paa Grund af Nødvendigheden af at faae Kommen fyldt, at de have ønsket Tienderne i saa fuldt Maal leverede af den danske Bønde, enten saa Tidene have været onde eller mindre onde, gode eller mindre gode, men ogsaa for at tilfredsstille deres Behagelighed, deres Sjælelse, deres Nydelse, med andre Ord: Naar vi gjenemgaa Tiendens Historie, ville vi vistnok finde, at de, der have betragtet det som et Lønnespørgsmaal, mange Gange have foragtet deres Nød ved at maatte levere Tienden, hvorimod de Andre, der have modtaget den, ikke have behøvet den for at tilfredsstille deres Nød og Trang, men derimod have faaet den til deres Overflødighed, til deres Nydelse og Lyst, og at altsaa Karakteren af det er bevaret gennem de forskjellige Tider som en dobbelt, nemlig som Lønnespørgsmaal paa den ene Side og som Sentimentalitet, i en vis Forklaring af dette Ord paa den anden Side. Noget Bignende er endnu tilstede med Hensyn til denne Sag, thi her er ikke blot Tale om de Tiender, der bestaa; men naar vi skulle til at forhandle Tiendespørgsmaalet tilbunds, maa vi ogsaa komme til at tale om de Tiender, der ere gaaede bort, løbne deres Bei. Ere de løbne deres Bei paa en retfærdig Maade? Det ærede Medlem for Densse Amts 1ste Valgkreds (Oct. Hansen) er jo en meget lofkyndig Mand, som strax kan sige os, hvordan Tiendespørgsmaalet er at forstaa, og den Debat, han idag har givet af det, har glædet mig for det ærede Medlems for Maribo (Frederiksen) og det ærede Medlem for Fredericias (Gad) Skuld. Lad dem have den, de have godt af den. Han fjender altsaa Lovbestemmelserne om den Forpligtelse, der kom til at hvile paa Sædegaardseierne til at yde deres Præster et Vederlag for deres Tjeneste, som en Slags Erstatning. Vil det ærede juridiske Medlem ikke give os en Forklaring af, hvor denne Lovbestemmelse er bleven af, og hvorledes den til Dato er bleven gennemført. Har man ikke først taget Tienden bort, fordi Sædegaardseieren skulde være Amtsforvalter, skulde opkræve Tienden for sig selv og Andre, der skulde nyde den; men efterat man derpaa har fritaget dem for Byrden af Opkrævning, som det saa ofte er gaaet i Historien, fritog man dem med det Samme for Erstatningen; thi det Vederlag, som skulde ydes Præsterne, hvor er det blevet af? Jeg har set mangfoldige Præstekald opslaaede i Sogne,

hvis Salobel var tiendefri, men jeg har ikke set dette Vederlag opført. Jeg tror, at det er bare Sentimentalitet af de ærede Sædegaardseiere, at de have glemt at opføre dette Vederlag til Præsterne i Angivelsen af Indtægterne under Vacancer. Der bestaar altsaa endnu megen Sentimentalitet i dette Spørgsmaal, og det er den, at de ganske besynderlig løbe bort fra den Forpligtelse, som de fik, da de fritoges for Tienden, de ere ved Tidernes Gunst for det Sentimentale og Tidernes Ugunst for Lønnespørgsmaalene løbne fra dem. Jeg har ikke set, at noget Udvalg, som har behandlet Præstelønningsloven, har givet os udsærlig Oplysning om, hvormange Rigsdaler eller Kroner eller Ore vore Sædegaardseiere udrede til Præsterne, fordi de ere fri for at betale Tiende eller for Præsternes Tjeneste. Man kan paasta, at de ikke behøve Præsterne, og at den Tjeneste, de overhovedet have af Præsterne, er grumme ringe, saa at de have Lov til at være saa sentimentale ikke at yde Vederlag. Jeg skal ikke indlade mig paa det Religiøse. (Vil: Det er heller ikke værd!) Jeg veed ikke, hvorvidt jeg skulde lade mig lede af det ærede Medlem, vore Anstuelser om, hvad der har Værdi eller ikke, ere meget forskellige. Men med Hensyn til en anden Sag, som ligger det ærede Medlem nærmere end det Religiøse: det Politiske, forekommer det mig, at Sædegaardseierne have særdeles god Grund til at vederlægge Præsterne for deres Tjeneste. Mig forekommer det i ethvert Fald, at de senere har vise os, at de 90 pCt. af Præsterne have staaet paa Sædegaardseiernes Side og saaledes burde have et stort Vederlag for deres Tjeneste, men desuagtet er det blevet borte. For altsaa baade at faae Sentimentalitetens og Pengespørgsmaalet ud af Verden forekommer det mig ønskeligt og vigtigt at faae denne Sag bragt til Ende, og her skal jeg tillade mig at sige, at jeg er enig med Ordføreren i, at det kunne de, der staa paa den sentimentale Side af Sagen, lettest gjøre, de kunne lettest sige: Tiendespørgsmaalet er et Minde om de onde Dage i Danmark, da der var Undertrykkelse og Undertrykte; disse Minder fra Danmarks onde Dage maa vi have slettede paa den billigste, rimeligste, danske Maade i Tidens Forstand, saa hurtigt som vi kunne; vi, som have været sentimentale og paa Grund deraf ere slupne fri med eller mod Loven for at yde vor Skjæb til den Samfundsopgave, vi have paalagt Præsterne, vi skulle være villige til at vise den videstgaaende Imødekommen, som kan være begrundet i Forholdet fra vort Standpunkt, saa at vi ikke